

Лабораторне заняття № 22

ТЕМА 13. РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА

Теоретичні питання:

1. Правозастосовні акти: поняття, ознаки, види, структура.
2. Прогалини (вакуум) в об'єктивному праві та засоби їх подолання у правозастосувальній діяльності.
3. Колізії (конкуренції) між нормами права: поняття, види та засоби їх подолання у правозастосувальній діяльності.

Термінологічні завдання:

Засвойте визначення таких понять: правозастосовний акт, прогалина, вакуум, колізія, конкуренція, аналогія закону, аналогія права

Практичні завдання:

I. Ознайомтесь із наведеними приписами процесуальних кодексів України та визначте юридичну форму, в якій приймаються відповідні правозастосовні акти, а також порівняйте зміст їх структурних частин.

[ст. 241, 246 Кодексу адміністративного судочинства України від 06.07.2005](#)

[ст. 258, 265 Цивільного процесуального кодексу України від 18.03.2004](#)

[ст. 369, 374 Кримінального процесуального кодексу України від 13.04.2012](#)

Заповніть у зошиті таблицю

форми правозастосовного акту	у справах адміністративного судочинства	у цивільних справах	у кримінальних справах
	...	...	...
зміст структурної частини	правозастосовного акту, передбаченого		
	ст. 246 КАС України	ст. 265 ЦПК України	ст. 374 КПК України

вступна	...	...	...
описова	...	...	...
мотивувальна	...	...	...
резолютивна	...	...	...

Поясніть (письмово у зошиті), чи впливають та відображаються на змісті структурних частин цих правозастосовних актів стадії процесу правозастосування?

II. Ознайомтесь із наведеними нормативно-правовими приписами та визначте, за яких умов у різних галузях права може бути застосована аналогія закону та аналогія права?

[ст. 8 Цивільного кодексу України](#)

[ст. 10 Сімейного кодексу України](#)

[ч. 9 ст. 10 Цивільного процесуального кодексу України](#)

[ч. 6 ст. 7 Кодексу адміністративного судочинства](#)

[ч. 6 ст. 9 Кримінального процесуального кодексу України](#)

[ст. 3 Кримінального кодексу України](#)

Заповніть у зошиті таблицю

	аналогія закону	аналогія права
ЦК України	якщо цивільні відносини не врегульовані ..., вони регулюються ...	у разі неможливості використати ..., вони регулюються ...
СК України	якщо певні сімейні відносини не врегульовані ..., до них застосовуються ...	якщо до регулювання сімейних відносин неможливо ..., вони регулюються ...
ЦПК України	якщо спірні відносини не врегульовані ..., суд застосовує ...	а за відсутності ..., суд виходить із ...
КАС України	у разі відсутності ..., суд застосовує ...	а за відсутності ..., суд виходить із ...
КПК України	у випадках, коли ..., застосовуються ...	
КК України	... визначаються тільки ...	застосування закону ... заборонено

Поясніть (письмово у зошиті):

- чим прогалина відрізняється від вакууму в об'єктивному праві?
- чи всі прогалини у законодавстві є наслідком правотворчих помилок та недотримання вимог законодавчої техніки?
- у чому полягає застосування аналогії закону та аналогії права?
- чим викликана заборона застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією?
- у чому полягає міжгалузева (субсидіарна) аналогія закону?

III. Ознайомтесь із наведеними латинськими правовими аксіомами та поясніть, що означає їх зміст.

латинські правові аксіоми	зміст
Lex posterior derogat priori	...
Lex superior derogat inferiori	...
Lex specialis derogat generalis	...

Поясніть (письмово у зошиті), у чому полягають особливості *простих* різновидів колізій між нормами права (ієрархічної, темпоральної та змістовної), і в чому – *складних* (ієрархічної + темпоральної; ієрархічної+змістовної; темпоральної+змістовної)? Які існують правила їх подолання у правозастосувальній діяльності?

Заповніть у зошиті таблицю

види колізій	полягають у неузгодженостях, суперечностях або розбіжностях між нормами права	зміст правил їх подолання у правозастосуванні
ієрархічна	...	...
темпоральна	...	...
змістовна (конкуренція)	...	...

ієрархічна+ темпоральна	...	...
ієрархічна+ змістовна	...	...
темпоральна + змістовна	...	...

Творче завдання:

I. Ознайомтесь із запропонованими науковими публікаціями та висловіть свої міркування щодо висвітлених у них проблемних питань:

Погребняк С. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2013. – № 1. – С. 44–56.

Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vapny_2013_1_7

Погребняк С. Прогалини в законодавстві та засоби їх подолання	Коротко занотуйте зміст основних положень (ідей, суджень)
<i>Прогалини в законодавстві</i>	...
<i>На відміну від розширювального тлумачення,</i>	...
<i>Сфера pop jus</i>	...
<i>Слід також розрізняти прогалини в законодавстві і прогалини в праві.</i>	...
<i>Існують різні види прогалин у законодавстві:</i>	...
<i>Прогалини формулювання та оціночні прогалини</i>	...
<i>Проблема подолання прогалин у законодавстві</i>	...
<i>В основі аналогії закону й аналогії права лежить</i>	...
<i>Застосування аналогії є прототипом застосування принципу рівності</i>	...

Водночас деякі ситуації можуть мати суттєві розбіжності, що унеможлиблює застосування аналогії.	...
Можливість застосування аналогії може передбачатися в непрямій формі	...
Заборона аналогії в кримінальному праві	...
Аналогію закону (<i>analogia legis</i>) зазвичай визначають	...
Окремим випадком аналогії закону є субсидіарне застосування норм права, або міжгалузєва аналогія.	...
Аналогію права (<i>analogia iuris</i>) розуміють як	...
На законодавчому рівні існують кілька підходів до визначення аналогії права.	...
Подолання прогалин може здійснюватися не лише за допомогою аналогії, а й шляхом безпосереднього застосування загальних принципів права.	...

Рекомендована література:

1. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. – К.: Ваіте, 2015. – <http://www.osce.org/uk/ukraine/283756?download=true>
2. Луць Л. А. Загальна теорія держави та права: Навчально-методичний посібник (за кредитно-модульною системою). – К.: Атіка, 2013.
3. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави: Навч. посібник. – Вид. 10-е, доповнене. – Львів: Край, 2008.
4. Скакун О. Ф. Теорія права і держави. 4-те видання. Підручник. – К.: Алерта, 2016.
5. Теорія держави і права : підручник / за ред. О. В. Петришина. – Х. : Право, 2015.